

*Ніколайчук С.П.
Національний педагогічний університет
імені М.П.Драгоманова*

ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ЇХ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті розкрито зміст проектно-технологічної діяльності, проаналізовано її роль у процесі підготовки майбутніх учителів технологій.

***Ключові слова:** проектно-технологічна діяльність, підготовка майбутніх учителів технологій.*

Мета статті: провести аналітичний огляд літературних джерел та виокреслити роль проектно-технологічної діяльності у системі професійної підготовки майбутніх учителів технологій.

Актуальність. Вже більше п'яти років в українських школах діють навчальні програми з трудового навчання (технології), провідним напрямом реалізації яких є проектно-технологічна діяльність. Зміст нової редакції навчальної програми з трудового навчання для 5-9 класів [3] визначає ключову роль проектно-технологічної діяльності в організації навчально-виховного процесу предмету «Технології». Це потребує перегляду змісту та методики підготовки майбутніх учителів технологій. Зокрема, організацію навчально-виховного процесу з орієнтацією на проектно-технологічну діяльність студентів.

Виклад основного матеріалу. Повноцінна професійна підготовка майбутніх учителів технологій неможлива без забезпечення особистісно-діяльнісного та практично-орієнтованого підходів у навчанні, які можливо реалізувати в умовах проектно-технологічної діяльності студентів. Питання проектно-технологічної системи та проектно-технологічної діяльності досліджували багато науковців, зокрема: В.Сидоренко, О.Коберник, Н.Котелянець, А.Терещук, А.Цина, С. Ящук та ін. Вони визначають проектно-технологічну діяльність, як таку діяльність, що інтегрує всі види

сучасної діяльності людини від появи творчого задуму до реалізації готового продукту. Коберник О.М. визначає зміст проектно-технологічної діяльності таким чином: «це обґрунтована і спланована діяльність, яка передбачає розроблення конструкції, технології виготовлення і реалізацію об'єкта проектування та спрямована на формування в учнів певної системи творчо-інтелектуальних і предметно-перетворювальних знань і вмінь» [4]. Оволодіння проектно-технологічною діяльністю може відбуватися лише цілеспрямовано, за допомогою спеціально організованого навчання.

Проектно-технологічна діяльність є одним з ефективних інструментів особистісно-діяльнісної і практико-орієнтованої професійної підготовки студентів. Вона сприяє систематичній і комплексній реалізації завдання теоретичної та практичної підготовки, творчого розвитку та виховання майбутнього вчителя технологій. Організація творчої діяльності студентів сприяє підвищенню мотивації (суб'єктності) у навчанні, активізації засвоєння та закріплення отриманих знань, набуття навичок їх професійного практичного застосування.

Проектно-технологічна діяльність повинна розв'язувати конкретні питання, задачі, створювати певний продукт. Це потребує використання різних методів і засобів навчання, а також інтегрування знань, умінь із різних освітніх галузей, сфер діяльності людини. Виконання проекту зорієнтовано на кінцевий результат: для теоретичних проблем – їх вирішення, для практичних – виготовлений продукт, апробований, готовий до впровадження. Як зазначає Кулінка Ю.С. [2], метою проектно-технологічної діяльності є створення під час навчання у ВНЗ таких умов, за яких його результатом є індивідуальний досвід творчої проектно-технологічної діяльності студента – майбутнього вчителя технологій. Відповідно до цього, необхідно створювати умови, за яких студенти самостійно, з власної ініціативи набувають необхідних знань із різних джерел; вчать користуватися набутими знаннями для вирішення пізнавальних і практичних завдань; набувають комунікативних умінь і навичок шляхом організації внутрішнього групового

співробітництва та діалогового спілкування; розвивають дослідницькі вміння (вміння виявляти проблеми, збирати інформацію, спостерігати, проводити експерименти, аналізувати, будувати гіпотези, узагальнювати); розвивають системне мислення.

Проектно-технологічна діяльність вирішує низку актуальних завдань підготовки майбутніх вчителів технологій: навчити майбутніх педагогів здобувати знання самостійно, вміти їх застосовувати для розв'язання нових пізнавальних і практичних завдань; сприяти в здобутті комунікативних навичок, здатності виконувати соціальні ролі (лідера, виконавця); сприяти розширенню кола спілкування, ознайомлення з протилежними думками щодо певної проблеми, формування толерантності; прищепити уміння користуватися дослідницькими методами тощо. У процесі проектно-технологічної діяльності формується досвід роботи майбутніх учителів технологій у нових ситуаціях, формується ініціатива та пізнавальні здібності майбутніх учителів технологій.

Л. Кондрашова акцентує увагу на тому, що навчально-виховний процес у педагогічному навчальному закладі необхідно організовувати таким чином, щоб студенти відчували такі ж емоції та почуття, які виникають у педагогів у їхній професійній діяльності, тобто майбутнім учителям технологій необхідно набувати професійно-емоційного досвіду [1, с. 21]. Майбутній учитель технологій під час навчання у вищому навчальному закладі повинен навчитися організовувати проектно-технологічну діяльність. Тому в навчальні програми підготовки вчителів технологій необхідно вносити певні зміни щодо змісту існуючих курсів, коригувати їх у відповідності з сучасними вимогами шкільного курсу технологій.

Коберник О.М. розкриває значення проектно-технологічної діяльності та її позитивні результати [4]: «Проектно-технологічна діяльність формує навички самостійної орієнтації в науковій, навчально-методичній і довідковій літературі, вчить добувати потрібну інформацію самостійно; активно розвиває основні види мислення; сприяє розвитку інтелектуальних

здібностей, навчає мислити від абстрактного до конкретного; дозволяє усвідомлювати себе творцем своєї діяльності; підсилює позитивну мотивацію навчання, тому що виріб створюється з урахуванням власних інтересів, потреб і можливостей; формує творче системне мислення, технологічну культуру і технологічну етику; привчає школярів до цілеспрямованої діяльності, що є основним компонентом перетворення матеріалів, сировини, енергії й інформації; сприяє формуванню культури ділового спілкування, умінь аргументовано захищати свої позиції, мислити оригінально й неординарно; розвиває уяву, що є могутнім стимулом народження нових ідей, пошуку альтернативних рішень, їх аналізу і синтезу, що в майбутньому стане основою інноваційного мислення; формує внутрішній план дій і реалізує його на практиці».

За останніми науковими розробками [4] зміст проектно-технологічної діяльності складається з таких взаємопов'язаних етапів розробки та виконання проекту:

- Організаційно-підготовчий: вибір об'єкту проектування, визначення оптимального варіанту конструкції. Студент навчається аналізувати, порівнювати, узагальнювати, проводити корекцію, планувати свою діяльність.
- Конструкторський: складання ескізу, розробка конструкторсько-технологічної документації, добір матеріалів, вибір інструментів та обладнання, вибір технології обробки деталей виробу, їх з'єднання, обробка, організація робочого місця, економічне та екологічне обґрунтування, міні-маркетингові дослідження.
- Технологічний: виконання технологічних операцій, передбачених технологічним процесом, самоконтроль своєї діяльності, дотримання технологічної, трудової дисципліни.
- Заклучний: кінцевий контроль, порівняння, випробування та захист проекту.

Якщо з етапів проектно-технологічної діяльності виключити пошук вирішення проблеми, то суть проектно-технологічної діяльності буде зводитися до виконання творчого завдання з розробки та здійснення процесу досягнення поставленої мети викладачем. Якщо визначити напрями та способи досягнення поставлених завдань, то проектно-технологічна діяльність перетворюється в репродуктивну діяльність шляхом виконання дій відповідно до методичних вказівок і рекомендацій педагога.

Тематика проектних робіт повинна бути досить широкою, щоб охопити коло питань пов'язаних із завданнями підготовки майбутнього вчителя технологій та врахувати індивідуальні особливості та інтереси студентів. Вона може бути безпосередньо пов'язана зі змістом навчальної дисципліни або опосередковано її стосуватися.

Проектно-технологічна діяльність, поєднуючи теорію та практику, академічні знання з прагматичними, повинна мати розумний баланс між цими складовими на кожному етапі навчання. Метою проектування у процесі підготовки майбутніх учителів технологій є створення таких умов під час освітнього процесу, за яких його результатом є індивідуальний досвід творчої проектно-технологічної діяльності. Для реалізації цієї мети необхідно провести організацію справжньої дослідницької, творчої, самостійної діяльності майбутніх учителів технологій.

Важливими моментами навчально-виховного процесу майбутніх учителів технологій в умовах проектно-технологічної діяльності є мотивація та рефлексія. Пізнання буде ефективнішим, якщо суб'єкт цього процесу матиме особисту зацікавленість в отриманні відповідних знань та вмінь. Інноваційна діяльність мотивує навчальну роботу студентів, стає джерелом нових ідей, орієнтирів і професійних устремлінь майбутніх вчителів технологій. Рефлексія - це усвідомлення отриманих результатів на занятті, закріплення у свідомості якісних аспектів досягнутих результатів. Результатом рефлексії є те, що майбутній учитель технологій буде

аналізувати, що він пізнає, для чого це йому потрібно і де він може це застосувати.

Організація проектно-технологічної діяльності студентів потребує відповідної підготовки викладачів, їх вміння здійснювати свої педагогічні проекти, планувати й організовувати навчальну творчу діяльність студентів, її методичне забезпечення, потребує внесення змін у навчальний процес і матеріально-технічне забезпечення навчального процесу. Організація проектно-технологічної діяльності сприяє не тільки розвитку творчих здібностей студентів, але й позитивно впливає на систему освіти, оскільки сприяє підвищенню кваліфікації педагогічних працівників, удосконаленню форм організації, методичного забезпечення та матеріальної бази навчального закладу.

Виконання творчих завдань і проектів є основою для подальших дослідницьких кваліфікаційних робіт. Навчальні й наукові дослідження, що ґрунтуються на індивідуальних особливостях та інтересах, цілеспрямовано сприяють формуванню професійної самосвідомості майбутніх учителів технологій.

Висновки. У сучасних умовах реформування освітньої галузі «Технології» проектно-технологічна діяльність відіграє важливу роль у процесі підготовки майбутніх учителів технологій: дозволяє ефективно підготувати студента до майбутньої педагогічної діяльності в школі.

Використана література:

1. Кондрашова Л. В. Морально-психологічна готовність студентів до вчительської діяльності / Л. В. Кондрашова. – К. : Вища школа, 1987. – 56 с.
2. Кулінка Ю.С. Проектно-технологічний підхід у підготовці майбутніх учителів технології до превентивного виховання. Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – Бердянськ : БДПУ, 2011. – № 3. – 340 с.

3. Навчальна програма “Трудове навчання. 5-9 класи”. Нова редакція рекомендована Міністерством освіти і науки України (лист від 27.08.10 № 1/11-8205). За загальною редакцією В.М. Мадзігона. Режим доступу до журн.: http://www.mon.gov.ua/education/average/new_pr

4. Т. Кравченко, О.Коберник Методика проектного навчання на уроках обслуговуючої праці в 5 класі / Т. Кравченко, О.Коберник. – К: Шк. світ, 2006. – 200 с. – Бібліограф. : С. 198– 199.

Николайчук С.П. Проектно-технологическая деятельность будущих учителей технологий в процессе их профессиональной подготовки

В статье раскрыто содержание проектно-технологической деятельности, проанализирована ее роль в процессе подготовки будущих учителей технологий.

Ключевые слова: проектно-технологическая деятельность, подготовка будущих учителей технологий.

Nikolaychuk S.P. Project-technological activity of future teachers of technologies in the process of their professional preparation

In the article is exposed maintenance project-technological to activity, its role is analysed in the process of preparation of future teachers of technologies.

Keywords: project-technological activity, preparation of future teachers of technologies.